

ผุด‘สมัชชาเจ้าพระยา’ ร่วมพัฒนาแลนด์มาร์ค2ฝั่งน้ำ

ชุมชนต้องได้รับข้อมูล
ที่ครบถ้วนว่าจะทำอะไร
กับหน้าบ้านเขา
และเขายินยอมให้ทำ
หรือไม่

> เตือนใจ ดีเทศน์

การเดินหน้าโครงการพัฒนา
ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา หรือ
“แลนด์มาร์คเจ้าพระยา” มูลค่า
กว่า 1.4 หมื่นล้านบาท ที่กรุงเทพมหานคร
(กทม.) ได้มอบหมายให้สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
(สจล.) และมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มข.)
ร่วมเป็นที่ปรึกษาสำรวจและออกแบบ
เพื่อฟื้นฟู 2 ฝั่งแม่น้ำ พัฒนาภูมิทัศน์
วัฒนธรรม ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิต
ประชาชนในพื้นที่ โดยมีทั้งทางเดินและ
ทางจักรยาน รวมทั้งสร้างสรรค์พื้นที่
สาธารณะให้ประชาชนสามารถเข้ามาใช้
ร่วมกันได้อย่างเท่าเทียมกันนั้น

อ่านต่อหน้า > 13

ผู้

● คัทธีร์นัส ธิเบต

แม้จะเริ่มมีการลงมือดำเนินการสำรวจมาแล้วราว 3 เดือน แต่ก็ยังคงมีเสียงคัดค้านและการตั้งคำถามจากประชาชน โดยเฉพาะชาวบ้านในพื้นที่อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องแผนรองรับด้านที่อยู่อาศัย เรื่องของภูมิทัศน์ หรือแม้กระทั่งการเรียกร้องขอให้ชาวบ้านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาเรื่องต่างๆ

เดินหน้าตั้ง ‘สมัชชาเจ้าพระยา’

นายคพล บุญสม ภูมิสถาปนิก ผู้ก่อตั้งกลุ่ม Friends of River (FOR) เปิดเผยว่าในขณะที่ได้มีการยื่นให้มีการทำศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (สช.) รวมทั้งยังได้ยื่นเรื่องไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ให้มีการตรวจสอบผลกระทบด้วย ขณะเดียวกันยังมีการเตรียมจัดตั้งสมัชชาเจ้าพระยา ซึ่งเป็นผลจากการประชุมร่วมกันเมื่อเร็วๆ นี้ เพื่อเป็นการรวบรวมเครือข่ายในการติดตามผลโครงการดังกล่าว รวมถึงจะเอาเรื่องแม่น้ำมาเป็นประเด็นพูดคุยขยายผลถึงความเชื่อมโยงในการพัฒนาแม่น้ำโดยรวมด้วย

ส่วนในพื้นที่ที่ยังคงทำงานร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยล่าสุดได้เข้าไป

พูดคุยกับชุมชนบางอ้อ หรือมัสยิดบางอ้อ ซึ่งทางชุมชนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดนิทรรศการเผยแพร่วิถีชีวิตของเข และการเข้ามาของการพัฒนาจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตพวกเขาอย่างไร

นอกจากนี้เท่าที่ได้ไปคุยกับ สจล. ได้เสนอไปว่าต้องมาตั้งต้นเจตย์ของโครงการนี้กันใหม่ ซึ่งทางสจล. เองก็มีแนวคิดที่อยากให้ความสำคัญกับมรดกวัฒนธรรม ซึ่งคิดว่าต้องมีระยะเวลาที่มากกว่านี้ในการพิจารณา แต่ทั้งนี้ก็ต้องผ่านเรื่องไปทาง กทม. ซึ่งเป็นผู้กำหนดทิศทางว่าจะยอมรับได้แค่ไหน

“ในการเริ่มต้นควรจะต้องมีการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการก่อน แต่ดูเหมือนว่า สจล. จะมุ่งไปที่รายละเอียดเลย แล้วก็ใช้ระยะเวลาที่สั้น เวลาลงพื้นที่ก็เหมือนจะมีคำตอบแล้วอยู่ในใจ ”

ทั้งนี้ เท่าที่ดูการลงพื้นที่ของ สจล. ตามแบบที่มีการศึกษาน่ามีเรื่องของภาพรวมพื้นที่ 57 กิโลเมตร และรายละเอียดพื้นที่ 14 กิโลเมตรคู่กันไป ซึ่งมีการเข้าไปพูดคุยกับบางชุมชนแล้ว แต่แบบที่อ้างถึงนี้ ยังไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ

จึงเป็นข้อกังวลว่าจะเป็นที่ยอมรับได้อย่างไร ในเมื่อไม่ได้พูดคุยกันให้เกิดการมีส่วนร่วม และไม่มีการเปิดแบบการก่อสร้าง ซึ่งโจทย์ตั้งต้นยังไม่ชัดเจนว่าจะทำไปเพื่ออะไร ใครจะได้ประโยชน์บ้าง แม้แบบจะออกมาสวยงาม แต่ก็อาจจะไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

เมื่อถามถึงการเตรียมเคลื่อนไหวหลังจากนี้ นายคพล บอกว่า 3 เดือนจาก

นี้ จะลงพื้นที่ชุมชนมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อสร้างแนวร่วม และทำให้เห็นว่าชุมชนอาจจะไม่ได้ต้องการโครงการนี้ และเข้าไปกระตุ้นชุมชนให้ทำกิจกรรมหรือเปิดพื้นที่ให้คนภายนอกเข้ามารับรู้มากขึ้น

กสม.หนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วม

นางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) กล่าวว่าจากการลงพื้นที่ พบว่าชาวชุมชนมีความวิตกกังวลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมและรับรู้ข้อมูลในการดำเนินการ และไม่มั่นใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ ทีมที่ปรึกษาที่เข้ามารับผิดชอบโครงการ เข้ามาคุยกับชาวบ้านในพื้นที่ แต่ไม่มีแบบการก่อสร้างมาให้ดู ซึ่งตอนนี้สิ่งที่เห็นกันและเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผล

กระทบอยู่ คือ กำแพงกันน้ำท่วมของ กทม. มีการต่อเติมขึ้นมาอีก 70 เซนติเมตร ทำให้เป็นการตัดขาดระหว่างชุมชนกับแม่น้ำไปเลย

“ชุมชนต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำโครงการอะไรต่อหน้าบ้าน หรือหน้าหมู่บ้านของพวกเขา และจะต้องได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วนว่าจะเกิดอะไร และเขายินยอมที่จะให้ทำหรือไม่ และตามแผนโครงการทั้ง 57 กิโลเมตร มีการทำงานผ่าน 24 ชุมชน วัด อีกรับสลับแห่ง และโรงพยาบาล ยังไม่รวมสถานที่ราชการ ตรงนี้ถือเป็นเรื่องใหญ่ที่จะต้องรับฟังความเห็นอย่างถี่ถ้วน การออกแบบก็ต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน”

เมื่อถามว่า กสม.สามารถทักท้วงได้หรือไม่ เพราะดูเหมือนว่าจะกระทบสิทธิ

เปิดศูนย์ศึกษามรดกเจ้าพระยา

วานนี้ (29 พ.ค.) กรุงเทพมหานคร ได้มีการแถลงเปิดศูนย์มรดกเจ้าพระยา โครงการพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน โดยจะมีนายสกล ท่อโนทยาน ผู้จัดการโครงการพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา นายรณฤทธิ์ ธนโกเศศภูมิสถาปนิกและผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และชุมชน พร้อมด้วยผู้บริหาร กทม. เข้าร่วม

เกมมรดกเจ้าพระยา สนุกกับโบราณคดี 3 กลุ่ม คือกิจกรรมที่ 1 “หาชิ้นส่วนเรือ” ที่ชุมชนมิตตคาม 1 กิจกรรมที่ 2 ภาพเก่าเล่าเรื่อง และกิจกรรมที่ 3 ร่วมกันออกแบบพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยแนวคิดในการเปิดศูนย์ฯ ก็เพื่อเป็นการรวบรวมเอาประวัติศาสตร์ของแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจของไทยมายาวนาน แต่กระจัดกระจาย ให้มาอยู่ในที่เดียวกัน เพื่อง่ายต่อการศึกษาและเรียนรู้

โดยรวม นางเตือนใจ กล่าวว่าจะไม่สามารถตัดสินใจได้ต่อเมื่อมีการลงพื้นที่สำรวจอีกครั้ง เพื่อให้มีความชัดเจน จากนั้นจะเชิญทีมที่ปรึกษาโครงการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาพูดคุยกัน

“ตอนนี้ส่วนตัวรู้สึกไม่สบายใจที่ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม เพราะนี่คือหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชน ยิ่งสิทธิในการพัฒนา ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิชุมชน ก็คือต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม และรับรู้ข้อมูลข่าวสารรอบด้านอย่างจริงจัง และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอน ”

นางเตือนใจ กล่าวว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชุมชนดั้งเดิมตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 และเป็นชุมชนที่มีการผลิตปูนแดงที่ใช้กินกับหมากส่งเข้าไปถวายในวัง ซึ่งก็ถือเป็นหลักฐานในการแสดงความเป็นชุมชนดั้งเดิม

นอกจากนี้ยังพบโรงหล่อเอาั้งไล่ ที่ถูกเก็บรักษาไว้ มีกลุ่มช่างทำบายศรีที่ยังได้รับสืบทอดงานศิลปะมาถึงปัจจุบัน

แสดงให้เห็นว่าความเป็นชุมชนดั้งเดิมยังมีมาก และยังเป็นต้นหนทางวัฒนธรรมที่งดงามและประเมินค่าไม่ได้

ชูโบราณคดีชุมชนเข้าเก็บข้อมูล

น.ส. อันธิกา สวัสดิ์ศรี รองผู้จัดการและโฆษกโครงการพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา กล่าวว่าในการลงพื้นที่นั้น มีการเข้าไปสำรวจผู้ได้รับผลกระทบ และใช้ความรู้ทางโบราณคดีชุมชนเข้ามาช่วยในการเก็บข้อมูล มีการลงพื้นที่ไปแล้ว เช่น ชุมชนวัดเทวราชกุญชร ย่านเทเวศร์

ส่วนเรื่องแผนแม่บท 57 กิโลเมตรนั้น ทีมที่ปรึกษาโครงการ ในส่วนภูมิสถาปนิก

ผังเมือง กำลังดำเนินการพิจารณาว่าแต่ละพื้นที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาไป ในรูปแบบใดได้บ้าง มีพื้นที่ 5 ชุมชนที่ออกแบบเพื่อไม่ให้กระทบชุมชน เช่น วัง ทำเรือท้าวสุกรี รวมทั้งพื้นที่ราชการ ซึ่งเบื้องต้นมีตัวแบบร่างออกมาบางส่วนแล้ว

ในด้านผลตอบรับจากชุมชนในการเข้าสำรวจ ทางชุมชนมีความเข้าใจมากขึ้นว่าโครงการนี้ไม่ได้ทำถนบนคอนกรีต ไม่ได้ทำเขื่อนสูง และไม่ได้ทำท่อออกมาในรูปแบบเดียวเท่านั้น อย่างชุมชนวัดเทวราชกุญชร เริ่มมีการพูดคุยกันแล้วว่ามีความต้องการอะไรบ้าง และเสนอขอออกแบบร่วม ขณะเดียวกันเวทีประชาพิจารณ์ ครั้งที่ 2 ก็จะมีขึ้นในเดือนม.ย.นี้

ส่วนที่มีการกล่าวถึงแบบจำลองการก่อสร้างนั้น น.ส.อันธิกา บอกว่าในส่วนนั้นเป็นพื้นที่ของเอกชน ที่มีการออกข่าวไปว่ามีการเสนอแบบแล้ว ความเป็นจริงทางเจ้าของที่ดินได้มาคุยกับสถาปนิก โดยเจ้าของที่ดินอยากได้ศูนย์เรียนรู้ และขอให้ช่วยออกแบบ

นอกจากนี้ทางทีมที่ปรึกษาโครงการพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ได้เปิด 5 ช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน โดยเฉพาะความเห็นจากประชาชนในส่วนอื่นๆ รวมทั้งภาคประชาสังคมเพิ่มเติม ผ่านทางเว็บไซต์ www.chaophrayaforall.com ตู้ ปณ.90 บางซื่อ กทม. 10800 เฟซบุ๊กเพจ Chao Phraya for All หรือทางEmail : Chaophrayaforall@gmail.com และโทร. 091-738-6859